

Socialdemokraterna

2026-2028

**FÖR HELA
VÄSTMANLAND**

Politiskt förord-----	2
En stark välfärd börjar med trygga medarbetare-----	3
Sänk sjukfrånvaron – höj frisknärvaron-----	3
Stärk incitamenten att välja Region Västmanland-----	3
Ett hållbart arbetsliv med utveckling i fokus -----	4
Heltid som norm – för individens och välfärdens skull -----	4
En sjukvård i förändring -----	5
Nära vård – nära dig -----	6
Jämlikvård – likvärdig vård -----	7
Vård ska ges i tid -----	9
Motverka psykisk ohälsa -----	10
Tandhälsa-----	11
Region Västmanland – en region för hållbar tillväxt -----	14
Näringsliv och tillväxt -----	14
Kultur, folkbildning och idrott – för ett levande län-----	15
Välfärd och folkhälsa -----	16
En ekonomiskt, miljömässigt och socialt hållbar region-----	17
Säkerhet och beredskap -----	18
Kollektivtrafik och infrastruktur-----	18
Digital infrastruktur-----	20
Ekonomi-----	22
Socialdemokraternas förslag till fullmäktiges beslut-----	33
Fullmäktiges beslut om uppdrag-----	34

Politiskt förord

Vi lever i en tid av osäkerhet. Ett krig rasar i vårt närområde. Ekonomin pressas av inflation, höga levnadskostnader och växande hot mot välfärden – både från marknadslösningar och brist på satsningar från Tidöpartierna. Mitt i detta har regionen ett avgörande ansvar: att vården fungerar, att bussar och tåg går i tid, och att vi har en god samhällsberedskap och trygghet för både personal och länets invånare.

Vi socialdemokrater ser allvaret i situationen. Det ekonomiska läget är tufft. Tidigare års starka resultat har gett oss ett bra utgångsläge, men underskotten har ökat dramatiskt under de senaste två åren. Vi oroar oss för hur detta påverkar framtiden – men vi accepterar inte att det blir ett hinder för en trygg och fungerande välfärd.

Därför presenterar vi nu ett framtidsprogram som sätter människor före marknad och långsiktighet före kortsiktiga lösningar.

Sjukvården i Västmanland står inför tuffa utmaningar. Det är alltför långa väntetider inte minst inom barn och ungdomspsykiatri, personalen är hårt pressad och beroendet av hyrpersonal är fortsatt ett problem som urholkar både ekonomi och kontinuitet. Men vi tror att det finns en annan väg. Genom att investera i personalens arbetsmiljö, stärka ledarskapet och erbjuda goda möjligheter till vidareutbildning, vill vi bygga en vård där människor både vill arbeta och få hjälp. Vi säger nej till privatiseringar som splittrar vårdkedjor och ja till sammanhållen, nära vård – på patientens villkor.

Klimatkrisen är akut. Västmanland ska gå före i omställningen – genom klimatsmarta upphandlingar, satsningar på kollektivtrafik och förnybar energi. Samtidigt måste vi höja beredskapen: stärkt civilt försvar, bättre lagerhållning och trygg energiförsörjning är exempel på viktiga områden att prioritera.

Digitaliseringen ska komma alla till del. Vi vill satsa på e-hälsa, men med mänskligt bemötande – så att vården fungerar även för dem som inte är digitala. Samordnad information över kommungränser är en självklarhet.

Fler måste kunna lita på kollektivtrafiken. Vi vill öka turtätheten i hela länet och arbeta för ett tågstopp på Finnslätten. Vi vill också stärka samarbetet med utbildningsanordnare och näringsliv – för att fler ska kunna utbilda sig och ställa om i en föränderlig arbetsmarknad.

Vi socialdemokrater tror på Västmanland – och på kraften i gemensamma lösningar. Det kräver mod, ansvar och tydliga prioriteringar. Vi ser fram emot att fortsätta bygga ett starkt län, tillsammans med er västmanlänningar.

Kenneth Östberg (S)   Ulrika Spårebo (S)   Karolina Myllergård (S)

En stark välfärd börjar med trygga medarbetare

En av Region Västmanlands största utmaningar är att klara kompetensförsörjningen – att rekrytera, utveckla och behålla personal över tid. Vårdens utmaning är inte bara brist på ekonomiska resurser det handlar också minst lika mycket om hur vi klarar att rekrytera den personal som krävs för att vi ska klara vårt uppdrag. Utan personal stannar vår region. Därför måste Region Västmanland vara en attraktiv arbetsgivare med goda arbetsvillkor, tydliga utvecklingsvägar och ett långsiktigt arbete för att minska sjukfrånvaron och förbättra arbetsmiljön.

Vi socialdemokrater vet att ett systematiskt och målinriktat arbete är avgörande. Kompetensbehov måste identifieras tidigt och åtgärder prioriteras med fokus på verksamhetens faktiska förutsättningar. Hälso- och sjukvården är särskilt utsatt, då majoriteten av våra bristyrken finns där. Den demografiska utvecklingen med allt fler äldre – i kombination med urbaniseringen – ställer ökade krav på vården. Vi måste möta detta med långsiktig planering och kraftfulla investeringar i vår personal.

Sänk sjukfrånvaron – höj frisknärvaron

Sjukfrånvaron behöver minskas. Det är helt avgörande för att skapa stabil bemanning. Ett hållbart arbetsliv kräver en arbetsmiljö som främjar hälsa. Därför krävs riktade insatser baserat på varje verksamhets särskilda behov – exempelvis satsningar på att leva upp till intentionerna i samverkansavtalet. Forskning visar att god arbetsmiljö och en väl fungerande verksamhet utgår från medarbetarnas engagemang och delaktighet. Att få samarbetet att fungera med de organisationer som företräder våra anställda måste vara högt prioriterat. Ett annat viktigt område är regionens jämställdhetsarbete. Vi måste bli bättre på att identifiera och åtgärda skillnader i vår arbetsmiljö och vår ohälsa.

Stärk incitamenten att välja Region Västmanland

Fler måste vilja utbilda sig till – och arbeta inom – vården. Då krävs konkurrenskraftiga löner, god arbetsmiljö och tydliga karriärvägar. Vi vill därför att Region Västmanland tar fram långsiktiga system för att kompensera vidareutbildning, erfarenhet och mentorskap. En kartläggning av löner och villkor ska genomföras i nära dialog med fackliga organisationer. Friskvård ska vara en självklarhet – särskilt för dem med tunga och krävande arbetsuppgifter.

Vi socialdemokrater värderar alla yrkesgrupper lika. Det gäller även nivå på den ersättning man får när jobbar obekvämt arbetstid – Ob-ersättningen ska inte skilja mellan yrkesgrupper. Alla behövs, alla ska respekteras. En jämlik arbetsmiljö är grunden för en jämlik vård. Att minska beroendet av hyrpersonal är en av våra viktigaste prioriteringar. Det är avgörande för att skapa kontinuitet, förbättra arbetsmiljön och säkra kompetensförsörjningen långsiktigt.

Ett hållbart arbetsliv med utveckling i fokus

Regionen ska vara en arbetsgivare där människor vill arbeta – och utvecklas – hela arbetslivet. Studenter ska välja Region Västmanland för sin verksamhetsförlagda utbildning, och fler ungdomar ska få möjlighet till sommarjobb i vår verksamhet. Intresset för vården måste börja byggas tidigt. Fler medarbetare ska ges möjlighet att med stöd av Regionen vidareutbilda sig inom sitt yrke eller annat yrke inom vården.

Samtidigt måste vi investera i ledarskapet. Ett starkt och närvarande ledarskap är nyckeln till trivsel, lojalitet och kvalitet i vården.

Heltid som norm – för individens och välfärdens skull

Heltidsarbete ska vara norm i Region Västmanland. Det är avgörande för välfärdens bemanning – men också för individens trygghet, inte minst inför pensionen. Samtidigt måste arbetsmiljön vara sådan att fler orkar och vill arbeta heltid. Det är vårt ansvar som arbetsgivare. Vi måste skapa förutsättningar för ett hållbart arbetsliv där människor stannar kvar i vården – inte lämnar den.

Uppdrag

1. Under planperioden ska regionstyrelsen och samtliga nämnder arbeta för att regionen får ner sjukfrånvaron till i nivå med riksnittet.
2. Region Västmanland erbjuder från och med 2026 arbetsskor till samtlig hälso- och sjukvårdspersonal, inklusive personal inom kök och städ.
3. Under planperioden ska kostnaden för hyrpersonal inte överstiga 2 %.
4. Under planperioden ska 35 miljoner årligen satsas på personalens möjligheter till vidareutbildning.
5. Under 2026 uppdras åt regionstyrelsen att ta fram ett åtgärds paket för att öka tryggheten och säkerheten för personal och patienter.
6. Under planperioden uppdras åt regiondirektören att hitta ett tydligt, långsiktigt och hållbart system för att kompensera vidareutbildning, erfarenhet och mentorskap.
7. Samtliga verksamheter ska säkerställa personalens arbetsvillkor och arbetsmiljö för ett hållbart arbetsliv.
8. Under planperioden ska Ob-ersättningen likställas mellan olika yrkesgrupper

En sjukvård i förändring

Region Västmanland står, likt övriga landet, inför en mycket krävande tid inom hälso- och sjukvården. Med en åldrande befolkning, växande psykisk ohälsa, fler kroniska sjukdomar och ökande vårdbehov ökar trycket på ett redan hårt belastat system. Samtidigt möter vi ett förändrat samhälle där invånarna ställer högre krav på tillgänglighet, delaktighet och moderna lösningar – och där tekniska framsteg möjliggör vård på helt nya sätt.

Med drygt 281 000 invånare är Västmanland en av Sveriges mindre regioner, men våra utmaningar är stora och liknar dem i övriga landet. Kompetensförsörjningen är redan ansträngd, inte minst i takt med att andelen äldre ökar och fler lämnar arbetslivet. Vi ser konsekvenserna i form av bemanningsproblem och växande värdköer.

För att klara framtiden behöver Region Västmanland ta tydlig politisk riktning. Vi måste återta kontrollen över vårdens resurser, minska marknadsberoendet, stävja välfärdsbrottslighet och säkerställa att varje skattekrona går till vård – inte till vinstuttag eller ineffektiva strukturer. Det kräver att vi ifrågasätter vårdvalssystemets effekter och ser över vilka delar av vården som kan återtas i egen regi.

Samtidigt måste vi stärka vår förmåga att möta nya hot, såsom pandemier och krig i närområdet, med ökad beredskap och säkra leveranser av läkemedel och materiel. Vi behöver investera i framtidens teknik, digitalisering, AI och innovativa arbetssätt – men alltid med fokus på jämlikhet, delaktighet och medborgarnas behov.

Här spelar digitalisering av vården en avgörande roll. Genom att erbjuda fler digitala vårdbesök, både i primärvården och inom specialistsjukvården, kan vi förbättra tillgängligheten, korta köer och frigöra resurser till de patienter som har störst behov av fysisk vård. Primärvården kan snabbt möta enkla och uppföljande vårdärenden digitalt, medan specialistvården kan använda tekniken för allt från återbesök till avancerad egenmonitorering vid kroniska sjukdomar. Digital vård ska aldrig ersätta den mänskliga närvaron där den behövs, men den kan vara ett kraftfullt verktyg för att öka tryggheten, tillgängligheten och kontinuiteten i vården.

Det är vår övertygelse att framtidens vård måste vara nära, sammanhållen och långsiktigt hållbar. Därför är det avgörande att behålla samtliga sjukhus i regionens regi, utveckla primärvården som nav i vårdkedjan, och arbeta förebyggande genom screening, hälsosamtal och samverkan över gränserna. Samtidigt måste vi våga använda ny teknik för att möta morgondagens behov – med jämlikhet och kvalitet som självklara ledstjärnor.

Nära vård – nära dig

Nära vård representerar ett paradigmskifte inom hälso- och sjukvården, där målet är att skapa en mer tillgänglig, effektiv och personcentrerad vård. Denna omställning fokuserar på att flytta fokus från traditionella, centraliserade vårdinrättningar till en mer decentraliserad modell, där vård levereras närmare patientens vardag. Genom att integrera vårdinsatser på detta sätt, och med en stark grund i primärvården, strävar Nära vård efter att förbättra tillgängligheten och relevansen av vård för individerna.

En viktig del i att öka vårdens kapacitet inom Nära vård är att öka resurserna i närvårdsteamerna och utöka med fler närvårdsteam främst i Västerås. Dessa team möjliggör ett mer proaktivt och samordnat omhändertagande, särskilt för patienter med kroniska sjukdomar, komplexa behov och multisjuklighet.

För att vården ska bli mer sammanhållen krävs också en mer samordnad rehabilitering, där olika vård- och omsorgsaktörer samarbetar utifrån gemensamma mål. Det skapar kontinuitet för patienten och effektivare användning av vårdens resurser.

En av de mest avgörande nycklarna för att lyckas med omställningen är kompetensförsörjningen. Målet är att öka antalet ST-läkare och specialister i allmänmedicin, så att fler invånare ska få en fast läkarkontakt och en vård präglad av kontinuitet och tillit. Det kräver investeringar i utbildning, handledning och långsiktig planering.

Kärnan i Nära vård är ett personcentrerat arbetssätt. Det innebär en vård som aktivt ser och lyssnar till patienten, där vårdens insatser utgår från patientens unika behov, önskemål och livssituation. Denna strategi innebär en djupare samverkan med patienten, där individen inte bara är en mottagare av vård utan också en aktiv deltagare i sin egen vårdprocess. Insatser anpassas för att maximera individens välbefinnande och självständighet, och där möjligt stärka patientens egna resurser och förmåga till egenvård.

Nära vård bygger på en stark samverkan mellan primärvård, specialistvård och kommunal hälso- och sjukvård. Detta innebär en mer sammanhållen vårdkedja där information och resurser delas effektivt mellan olika nivåer, och där vården kan ges på den nivå som är mest ändamålsenlig för patientens behov. Genom att integrera och koordinera tjänster på detta sätt kan vård och omsorg ges mer proaktivt och förebyggande, vilket bidrar till att undvika onödiga sjukhusinläggningar och förbättra livskvaliteten.

Innovation och användning av ny teknologi är även det en central del av omställningen. Digitala verktyg, såsom e-hälsa och mobila vårdapplikationer, erbjuder nya sätt för patienter att få tillgång till vård och stöd, samt möjligheter för vårdpersonal att arbeta mer flexibelt och effektivt. Dessa teknologier kan underlätta fjärrövervakning och kommunikation, vilket möjliggör en mer kontinuerlig och patientcentrerad vård.

Jämlikvård – likvärdig vård

Region Västmanland ska erbjuda en hälso- och sjukvård som är jämlik, tillgänglig och anpassad efter individens behov. Det innebär att vården ska utgå från principen om att alla, oavsett kön, ålder, etnicitet, sexuell läggning, socioekonomisk bakgrund eller bostadsort, har rätt till likvärdig vård och bemötande. Jämlik vård handlar om att aktivt identifiera och undanröja hinder som leder till ojämlik tillgång till vård och behandling – inte minst genom att utveckla förebyggande arbete, stärka patientinflytandet och säkerställa att vårdens resurser når dem som behöver det mest.

En viktig del i omställningen till en mer förebyggande och personcentrerad vård är satsningar på screening och tidiga insatser. Bröstcancerscreening är ett tydligt exempel där vi vet att tidig upptäckt räddar liv, möjliggör mindre ingripande behandling och är ett effektivt sätt att använda sjukvårdens resurser. Vi vill säkerställa att mammografi är tillgänglig för alla kvinnor i länet, även de som idag står utanför – till exempel till följd av språkhinder, lågt hälsolitterat eller geografisk isolering.

Samtidigt måste vi utveckla vården för andra grupper som inte har fått tillräckligt stöd. Därför vill vi införa klimakteriemottagningar i länet. Klimakteriet påverkar många kvinnors hälsa, livskvalitet och arbetsförmåga i hög grad, men har länge varit underprioriterat i vården. För många kvinnor innebär det en period av fysiska och psykiska utmaningar som påverkar livskvalitet, arbetsförmåga och psykisk hälsa. Trots detta har vården länge varit otillräcklig när det gäller att möta kvinnors behov under denna livsfas. Det är varken rimligt eller jämlikt. Genom att erbjuda tydlig information, rådgivning och behandling stärker vi kvinnors hälsa och bidrar till ett mer jämställt samhälle.

För att ytterligare stärka det förebyggande folkhälsoarbetet behöver Region Västmanland också utöka arbetet med HPV-vaccination – inte enbart för flickor, utan även för pojkar och unga män. Detta är en självklar satsning utifrån både jämlikhet och långsiktig folkhälsa, och bidrar till att minska förekomsten av HPV-relaterad cancer. Folkhälsomyndigheten rekommenderar sedan 2024 att även pojkar och unga män i åldern 16–26 år bör erbjudas HPV-vaccin för att förebygga allvarliga cancerformer och där antalet fall bland män ökar snabbt.

Trots denna tydliga rekommendation har regeringen ännu inte avsatt några öronmärkta medel för att möjliggöra en bred vaccination i denna grupp.

I en tid präglad av globala kriser, pandemier och ökade säkerhetshot behöver vårdens beredskap också stärkas. Regionen ska ha god lagerhållning av skyddsmateriel, säkra läkemedelsflöden och regelbundna övningar för att upprätthålla en hög krisberedskap. Vi behöver ha förmåga att leverera vård även under ansträngda förhållanden – det är en grundläggande del i vårt samhällsansvar. En annan prioritering i denna budget är att vidareutveckla det förebyggande arbetet genom fler hälsosamtal för 50-åringar vid länets vårdcentraler, utökat föräldrastöd och fortsatt satsning på hälsocenter. Dessa verksamheter är viktiga för att fånga upp riskbeteenden i tid, främja goda levnadsvanor och minska trycket på vården längre fram.

Välfungerande sjukhus i hela länet är en grundläggande förutsättning för en hälsosam befolkning, ekonomisk effektivitet inom vården, jämlik tillgång till vård, och en stark samhällsresiliens. En genomtänkt strategisk plan för fastighetsutveckling är därför viktig för att möta framtidens behov av hälso- och sjukvårdstjänster. Vi värnar verksamheten som finns i Köpings sjukhus, vi vill se en utveckling och inte en avveckling. En reviderad lokalförsörjningsplan för sjukhuset i Köping behöver tas fram som inkluderar den verksamheten som finns idag och möjliggör en återgång till en öppen medicinakut dygnet runt samt HIA platser och operationssalar.

Genom dessa åtgärder kan vi arbeta mot en mer jämlik, tillgänglig och effektiv hälso- och sjukvård som möter dagens och morgondagens utmaningar. Slutligen är ett gott bemötande en förutsättning för att invånarna ska känna trygghet i kontakten med vården. För att nå dit krävs ökad kunskap om bemötande av personer med olika funktionsnedsättningar, livserfarenheter och kulturella bakgrunder. Regionen behöver arbeta mer systematiskt med brukarrevisioner, ökat patientinflytande och införande av peer support inom lämpliga verksamheter – inte minst inom psykiatri. Ett lyhört och inlyssnande förhållningssätt stärker tilliten och förbättrar kvaliteten.

Alla former av rasism inom hälso- och sjukvården måste bekämpas beslutsamt. Utbildning och forskning spelar en central roll i att öka kunskapen och medvetenheten kring dessa frågor. Ett gott ledarskap är avgörande för att skapa en inkluderande och respektfull arbetsmiljö.

Vård ska ges i tid

Tiden kan vara vår bästa vän – eller vår värsta fiende. I vården är detta ingen filosofisk tanke, utan en livsavgörande verklighet. Att få vård i tid handlar inte bara om att lindra lidande, det handlar om att rädda liv, förebygga sjukdom och minska ojämlikhet. Varje dag som en patient väntar i onödan är en dag där symtom kan förvärras, livskvalitet försämras och vårdinsatser fördyras.

Socialdemokraternas idé är glasklar: vård ska ges efter behov, inte plånbok – och i rätt tid, inte på nåder. En jämlik vård är en trygg vård, och trygghet kräver att den ges när den behövs som mest. Väntetider är inte bara siffror i en årsrapport från SKR eller Socialstyrelsen – de är verkliga människors oro, smärta och ibland förlorade möjligheter till tillfrisknande.

Väntetiden kan bli betydligt kortare. Här i Västmanland finns goda förutsättningar för att nå Sveriges kortaste väntetider.

Idag står vi oss väl i kötid till många behandlingar i jämförelse med andra regioner. Det är tack vare ett långsiktigt och strategiskt arbete under åren med Socialdemokraterna i makten. Därför har vi nu ambitionen att ha de kortaste väntetiderna i landet.

Som patient ska du alltid veta vad nästa steg i din vårdplan. Det är särskilt viktigt att göra vården mer sammanhållen för patienter med flera olika vårdkontakter och besvär.

En god hälsa i befolkningen är en av de avgörande faktorerna för tillväxt, välfärd och social hållbarhet. Det finns dock skillnader vad gäller befolkningens hälsa, såväl geografiska som mellan olika grupper i samhället. Även vårdkonsumtionen skiljer sig åt mellan kommuner och grupper. I arbetet för en god hälsa och för att utjämna skillnader krävs aktiviteter från många olika aktörer i samhället. Arbetet behöver ske på flera olika nivåer, arenor och, inte minst, i samverkan. Utgångspunkten är i det friska hos individen, där hälso- och sjukvården är en av flera arenor för hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbete.

Rekommendationen att en läkare inom primärvården bör ha ansvar för max 1100 patienter baseras på idén om att säkerställa högkvalitativ vård, god tillgänglighet och hållbar arbetsbelastning för läkarna. Mer tid för per patient ger bättre relationer och är förebyggande. Detta är ett viktigt steg i förflyttningen av vården närmare patienten.

Motverka psykisk ohälsa

Den eskalerande psykiska ohälsan utgör en av vårt samhälles främsta hälsomässiga problem. Barn och ungdomar har drabbats särskilt hårt av denna ökning, men psykisk ohälsa berör människor i alla åldrar.

Våra barn och unga i Västmanland ska känna sig trygga med att vården för dem med psykisk ohälsa finns tillgänglig. Såväl för de med lindrig psykisk ohälsa som de barn och unga med en allvarlig psykiatrisk problematik. I dag finns hög tillgänglighet till Barn- och ungdomshälsan (primärvård) medan köerna till Barn- och ungdomspsykiatri (specialistvård) är alltför långa vilket får katastrofala följder för individen. Det här behöver åtgärdas! Utifrån att primärvården ska vara navet i vården behöver patientflöden styras om så att fler patienter får hjälp tidigt och nära hemmet. Medvetenheten om Barn- och ungdomshälsan behöver öka så att fler patienter får hjälp på rätt instans. Därutöver behöver möjligheten för att differentiera tillgänglighetskraven inom Barn- och ungdomspsykiatri utredas. Patienter med hög medicinsk prioritet ska ha kortare väntetider. Medan patienter med lägre medicinsk prioritet kan vänta lite längre på vård inom specialistpsykiatri.

Att införa vårdval inom BUP är inte lösningen på tillgänglighetsproblematiken. Det är felaktigt att tro att detta skulle leda till fler medarbetare och bättre tillgänglighet. Tvärtom skulle det försvåra den nödvändiga samverkan som krävs kring dessa barn och ungdomar. I stället ser vi ett ökat behov av samarbete mellan skolan, socialtjänsten och hälso- och sjukvården. Utgångspunkten för nollvisionen är det etiska ställningstagandet att ingen ska bältesläggas i region Västmanland inom barn och ungdomspsykiatri.

I kölvattnet av pandemin, inflationen och andra oroligheter runt omkring oss har ensamheten vuxit och vi har även observerat en stigande oro i samhället som helhet. För att effektivt hantera de utmaningar som den ökade psykiska ohälsan innebär måste Region Västmanland stärka sin psykiatri och minska väntetiderna både inom barn- och vuxenpsykiatri. Dessutom behövs en bättre samordning mellan regionen och kommunerna.

Frågan om psykisk ohälsa bland äldre hamnar ofta i skymundan. Var tredje kvinna och var femte man över 77 år uppger att de har besvär med ångest. Depression är så pass vanligt bland äldre att det kan sägas vara ett folkhälsoproblem. Effekterna av långvarig isolering under pandemin har bidragit till ökad ensamhet. Trots att många äldre människor lever med psykisk ohälsa visar undersökningar att de inte får adekvat hjälp. Äldre personer medicineras också i högre utsträckning än yngre med psykisk ohälsa.

Vi har tagit steg i rätt riktning genom inrättandet av äldrepsykiatriska mottagningen, men det är viktigt att vi har fortsatt fokus på gruppen äldre. Utmaningen för det förebyggande arbetet ligger i att identifiera äldre personer som har eller riskerar att utveckla psykisk ohälsa, samt skapa förutsättningar för att motverka negativa konsekvenser av sociala förändringar och försämrad hälsa.

Hälso- och sjukvården är den viktigaste arenan för arbetet med att förhindra självmord och ett stort ansvar vilar på den psykiatriska vården. Varje självmordsförsök är den yttersta konsekvensen av ett stort lidande och bakom en sådan handling finns alltid en komplex problematik. Trots det vet vi att vissa grupper är mer drabbade än andra. Vårt samhälle måste våga prata mer om självmord och vilka förebyggande insatser som kan förhindra att det händer. Framöver ska mer fokus läggas på arbetet med att förebygga självmord tillsammans med länets kommuner. Ett särskilt arbete behöver göras med förebyggande insatser riktade mot män, HBTQIA+-personer och andra i självmordsstatistiken överrepresenterade grupper.

Tandhälsa

En god och jämlik tandhälsa får inte vara en klassfråga. En god munhälsa är viktigt både för att se bra ut i munnen samt för att motverka uppkomsten av andra sjukdomar. Det krävs ordentliga krafttag i arbetet för en jämlik munhälsa och därmed en god hälsa för alla invånare i Västmanland. Särskilt fokus ska läggas på att minska ojämlikheten i tandhälsa hos barn, ungdomar, personer med funktionsnedsättning samt äldre.

Vi kommer också att vara pådrivande för att tandvården på sikt ska införas i det nationella sjukvårdssystemet. Folktandvården ska fortsätta sitt uppdrag med att arbeta hälsofrämjande och förebyggande. För att få en bättre munhälsa för dem med stort behov av tandvårdsinsatser vill vi se en utökad samverkan mellan folktandvården och kommunerna för att tidigt sätta in rätt åtgärder. Det kan till exempel handla om familjecentraler, förskolor och äldreomsorg. Idag är det stora skillnader i vilka som går till tandläkaren, även i gruppen unga vuxna där tandvården är avgiftsfri eller subventionerad. Sedan 1 januari 2025 har nuvarande regering tagit bort den avgiftsfria tandvården för unga upp till 23 år vilket kommer att få konsekvenser. Arbetet med att få alla länets unga att gå till tandläkaren behöver prioriteras.

Vi är stolta över att Västmanland som enda region under lång tid har hållit sig till referensprislistan inom Folktandvården. Vi anser att fortsatta avsteg från denna inte är nödvändiga. Avsteget innebär att öka kostnaderna för västmanlänningarnas tandvård samtidigt som folktandvården gör många miljoner i överskott varje år. Det här kommer i förlängningen, enligt vår uppfattning, att riskera den jämlika tandvården.

Sedan 1 januari 2025 har Tidöpartierna i regeringen beslutat att ta bort den avgiftsfria tandvården för unga upp till 23 år att bara gälla unga upp till 19 år. Därav ser vi ytterligare ett skäl varför regionen bör återgå till referensprislistan för att på sikt motverka att dessa ungdomar inte behöver avancerad tandvård när det är för sent på grund av uteblivna tandvårdsbesök i unga år.

Uppdrag

9. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställa att arbetet med förflyttning mot nära vård avancerar och konkretiseras.
10. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställa att åtgärder genomförs för att uppnå vårdgarantin.
11. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden prioritera hälsofrämjande och förebyggande insatser riktade mot målgrupper och geografiska områden som riskerar hög ohälsa.
12. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställa utveckling av befintliga familjecentraler och etablering av nya i områden med behov
13. Under 2026 ska hälso- och sjukvårdsnämnden garantera en fast läkarkontakt för äldre och kroniker.
14. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden ta fram en handlingsplan för att vi senast 2029 ska uppnå målet om max 1100 patienter per läkare i primärvården
15. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställa att läkarstödet till den kommunala hälso- och sjukvården ökar.
16. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställa att antalet hälsosamtal för 50-åringar ökar.
17. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställa ett professionellt omhändertagande i den långsiktiga traumavården för personer utsatta för sexuellt våld.
18. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställa att arbetet med långsiktig rehabilitering stärks.
19. Under planperioden ska en reviderad lokalförsörjningsplan för sjukhuset i Köping tas fram som inkluderar den verksamheten som finns idag.
20. Under 2026 ska regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden utreda och redovisa förslag på verksamheter som kan återtas i egen regi.
21. Regionstyrelsen ska tillskapa rutiner och strukturer för att stoppa felaktiga fakturor och utbetalningar till privata vårdgivare i syfte att motverka välfärdsbrottslighet.
22. Införa brukarrevisioner på ett strukturerat sätt.
23. Peer support införs på lämpliga verksamheter.

24. Under 2026 organisera intraprenaden under Hälso- och sjukvårdsförvaltningen för bättre kontroll och insyn
25. Under planperioden ska alla anställda inom hälso- och sjukvården och tandvården genomgå Socialstyrelsens utbildningsmaterial för att bekämpa rasism i vården.
26. Att under 2026 ta fram en plan hur regionen säkerställer att varje barn eller ungdom får vård på rätt nivå när det gäller psykisk ohälsa.
27. Att under 2026 inrätta klimakteriemottagningar på lämpliga vårdcentraler i primärvården, där mottagningarna göts tillgängliga för kvinnor från hela regionen oavsett listning
28. Att under 2026 utöka närvårdsteamerna i Västerås för ett mer proaktivt och samordnat omhändertagande, särskilt för patienter med kroniska sjukdomar, komplexa behov och multisjuklighet.
29. Under 2026 erbjuda HPV-vaccinering till pojkar i 16–18 år avgiftsfritt och ta fram en plan hur regionen under planperioden kan öka erbjudandet till övriga åldersgrupper upp till 26 år.
30. Från och med 2026 återgå till referensprislistan när det gäller tandvårdsavgiften.
31. Ta fram en handlingsplan för att uppnå målet om en nollvision av bältesläggningar inom barn och ungdomspsykiatri.
32. Införa dialysplatser vid Fagersta sjukhus för att öka tillgängligheten för de i norra länsdelen som behöver behandling.
33. Under 2026 ta fram förslag på hur Region Västmanland kan stärka arbetet med egenvård och öka västmanlänningarnas förmåga att ta ansvar för sin egenvård.

Region Västmanland – en region för hållbar tillväxt

Västmanland ska vara en öppen och välkomnande region som är attraktiv för boende, företag och besökare. Det ska fungera bra att bo och leva i hela länet. Västmanland ska också vara en socialt hållbar region med goda och jämlika livsvillkor, där människor lever ett gott liv med en god hälsa.

Region Västmanland har utmaningar med hög arbetslöshet, låg utbildningsnivå och en folkhälsa som är sämre än i riket i stort. För att skapa en hållbar tillväxt och utveckling behöver länet arbeta tillsammans. Vi behöver växla upp arbetet med att öka jämlikheten och utjämna förutsättningarna. Inom områdena välfärd och folkhälsa ska regionen fortsätta sitt hälsofrämjande arbete och samverkansarbete med andra instanser med fokus på proaktivt arbete för att förebygga ohälsa och öka hela länets upplevda hälsa.

Fortsatt tillväxt och utveckling är en grundförutsättning för en bra kvalitet i välfärden. Men det kräver också ett ansvar för att utvecklingen sker på ett ansvarsfullt sätt som är ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbart. Goda kommunikationer och tillgång till utbildning på alla nivåer är avgörande för att minska arbetslösheten, öka chanserna till arbete och omställning samt möjligheterna för näringslivet att rekrytera den kompetens som efterfrågas. Hela länet, såväl stad som landsbygd ska leva och frodas.

Målet är att människor ska kunna välja att bo och leva i hela länet, såväl i städer och tätorter, som på landsbygden. För att det ska fungera väl måste vi skapa goda förutsättningar när det handlar om åtkomst till bostäder, kollektivtrafik, arbete och olika typer av samhällsservice. Det är väsentligt att samarbeta med kommuner, näringsliv, civilsamhälle och andra lämpliga samverkanspartners för att öka servicen för länsborna.

Genom att tillsammans arbeta för att göra Västmanland till en mer attraktiv plats att bo och verka i kan vi skapa en hållbar framtid för oss alla. På så vis når vi också målen om ett välmående, tillgängligt och nyskapande Västmanland.

Näringsliv och tillväxt

Regionen har till uppgift att stötta näringslivet så att fler företag kan skapas och växa. Genom att stärka näringslivets innovationskraft och omställningen till en hållbar cirkulär ekonomi motverkar vi samtidigt arbetslösheten. Regionen och näringslivet behöver tillsammans kraftsamla för att våra företag ska kunna växa med innovativa varor och tjänster både i och utanför Sverige. Detta måste ske på ett hållbart sätt utan att äventyra kommande generationers livsvillkor. Region Västmanland ska arbeta tillsammans med näringslivet och andra aktörer för stark och sund konkurrenskraft med schyssta villkor och ett hållbart arbetsliv där människor orkar och vill arbeta.

Vårt län är av tradition starkt inom industrisektorn. I samarbete med de andra länen i Östra Mellansverige med smart specialisering lyfts länets styrkor gällande nya energilösningar och smart industri. Västmanland har fler starka branscher, bland annat inom tillverkningsindustri och välfärdstjänster. Även besöksnäringen är viktig för hela länets tillväxt. Det finns också goda möjligheter för näringslivet att genom regionen dra nytta av EU:s ambitioner och medel när det gäller en hållbar utveckling av näringslivet och dess gröna omställning och innovationer.

Regionen har också i samverkan med kommuner, utbildningsanordnare och näringsliv ett viktigt uppdrag när det gäller länets kompetensförsörjning. Arbetsgivare ska i framtiden enklare hitta den kompetens som behövs medan den arbetssökande enklare ska kunna tillgodogöra sig rätt kunskaper. Det är nödvändigt för att Västmanland ska kunna vara ledande i den gröna omställningen samt ha en stark välfärd. Det är också en nyckel för att förbättra företagsklimatet, få fler nya företag, en ökad mångfald i näringslivet och även öka möjligheterna för fler att få in foten på arbetsmarknaden. Det behöver ske ett arbete för att sänka trösklarna till arbetsmarknaden så att fler får chansen till jobb och egen försörjning. Detta behövs såväl i den egna organisationen inom Region Västmanland som i det utåtriktade arbetet med länets arbetsgivare.

Det finns ett behov av fortsatt utvecklad samverkan i regionen för att bidra till förbättrad kompetensförsörjning och även för att höja utbildningsnivån i länet. Universitet, Komvux, yrkesvux, gymnasie-, folk- och yrkeshögskoleutbildningar är alla viktiga utbildningsinstanser i syfte att öka utbudet och tillgängligheten till utbildning, nå flera elevgrupper och i slutändan förbättra matchningen på arbetsmarknaden och pressa ner arbetslösheten.

Kultur, folkbildning och idrott – för ett levande län

Kulturen är viktig för individens hälsa och välmående och stärker demokratin, sammanhållningen och tilliten till samhället. Ett fritt och blomstrande kulturliv bidrar till att vidga våra perspektiv, få nya tankar och nya idéer. För oss socialdemokrater är det ett grundläggande förhållningssätt att från politikens sida hålla armlängds avstånd till kulturens innehåll. Vi ser att alla i Västmanland, oavsett kommun eller kommundel, ska kunna ta del av kulturen och delta i kulturskapandet.

Barns och ungas rätt till kultur ska prioriteras. Därför vill vi arbeta för att öka barns och ungas möjligheter att ta del av och skapa konst och kultur. Kultur bidrar dock till välmående och hälsa för människor i alla åldrar. Deltagande i kulturen kan också motverka den ofrivilliga ensamheten. Därför vill vi också öka äldres möjlighet att delta i och ta del av kulturen. För att fler ska kunna ta del av länets utbud behöver fler också kunna ta sig till de olika evenemangen runt om i länets kommuner. Här spelar kollektivtrafiken en viktig roll.

Kultur ger oss möjligheter till avkoppling, men är också en chans till utveckling. Investeringar i kultur kan skapa nya jobb i de kreativa näringarna. Det professionella kulturlivet, de utövande konstnärerna och civilsamhället är viktiga. I dessa ekonomiskt kärva tider ligger vårt grundfokus på att värna våra starka kulturinstitutioner, som till exempel Västmanlands teater, Västmanlandsmusiken och Västmanlands läns museum. God tillgänglighet, jämställdhet och likabehandling

är utgångspunkten när likvärdiga möjligheter till upplevelser, delaktighet och eget skapande säkerställs.

För oss socialdemokrater är det självklart att värna folkbildningstanken. Folkbildning genom folkhögskolor och studieförbund är en möjlighet till bildning genom hela livet. Folkbildningen är en central del i vår politik för bildning, utbildning, demokrati och kultur – därför ska vi även fortsättningsvis säkerställa stödet till folkbildningens aktörer i länet när förutsättningarna för folkbildningen på nationell nivå kraftigt har försämrats. Folkhögskolorna fyller en väsentlig funktion i samhället genom sin alternativa pedagogik och möjlighet till ett mer individuellt anpassat lärande, som ger människor en andra chans när det reguljära skolsystemet inte lyckats nå fram.

Den regiondrivna Tärna folkhögskola ger möjlighet för såväl västmanlänningar som andra att ta del av både bildning och utbildning. Vi ser att både möjligheten till bildning och personlig utveckling samt möjligheten till att tillgodogöra sig ny utbildning och yrkeskunskap är väsentliga delar i folkhögskolans verksamhet.

Vi ser också vikten av att värna studieförbunden och deras folkbildande verksamheter. De bidrar förutom med bildning också till att människor möts, vilket kan minska social isolering och bidra till integration.

Alla ska ha möjlighet till en rik fritid. Detta innebär bland annat att kunna delta i idrottsrörelsen på sina egna villkor samt att barn och unga ska ha rätt att delta i föreningslivet oavsett föräldrarnas inkomst. Alla ska vara välkomna att delta oavsett kön, könsidentitet, ålder, etnicitet, religion, funktionsnedsättning eller sexuell läggning. Sverige är ett starkt idrottsland. Var tredje vuxen är medlem i en idrotts- eller friluftslivsorganisation. Var femte vuxen gör frivilliga insatser. Det skapar ett starkare samhälle och ett tryggare Sverige. Idrottsrörelsen bidrar till ökad folkhälsa och därutöver lär den ut föreningskunskap och hur demokrati fungerar i praktiken.

Vi strävar efter ett föreningsliv utan fördomar och diskriminering, där alla kan växa och utvecklas i en trygg miljö och där idrottsutövandet bygger på lust och glädje. Där det är roligt att träna, tävla och röra på sig – idrotten ska få oss alla att må bra.

Välfärd och folkhälsa

När det kommer till folkhälsa och välfärd för länets invånare så har Västmanland fortsatt utmaningar. Vi är ett län som har generellt sämre hälsa än riket och till det kommer en högre arbetslöshet och en lägre utbildningsnivå än resten av landet. En jämlik hälsa handlar till stor del om att ge likvärdiga förutsättningar till ett gott leverne, oavsett kön, ålder, bostadsort, utbildningsnivå eller ekonomi. I länet är det tydligt att den upplevda hälsan skiljer sig åt mellan olika orter, mellan stad och landsbygd och mellan de som har socioekonomiskt goda förutsättningar och de som inte har det i samma utsträckning. Länets hälsocenter är hörnstenar i det förebyggande arbetet med att motverka dåliga levnadsvanor och för att människor ska få stöd i att anamma en hälsosam livsstil. Det finns också en viktig koppling mellan möjligheten att delta i förenings- och kulturliv och en upplevd förbättrad hälsa.

Region Västmanland har ett viktigt uppdrag att skapa samverkan och samordna insatser mellan de instanser som har påverkansmöjlighet på detta för att öka folkhälsan och minska både den psykiska och fysiska ohälsan i länet. Då psykisk ohälsa är vanligt förekommande och även ökar, både bland unga och äldre är det

väsentligt att vi arbetar kunskapshöjande med att minska stigmat som följer med psykisk ohälsa för att fler ska kunna få stöd och hjälp i tid och för att minska risken för suicid.

En grupp av människor som i högre grad än andra lider av psykisk ohälsa är personer med någon form av psykisk funktionsnedsättning. För att komma åt detta är det av stor vikt att vi lyssnar och tar in dessa personers åsikter om sin vård och det bemötande de får och anpassar oss efter resultatet.

En ekonomiskt, miljömässigt och socialt hållbar region

Målet om en långsiktigt hållbar utveckling ska vara utgångspunkten för alla beslut som fattas inom Region Västmanland. Genom noga genomtänkta beslut arbetar vi för ekonomisk, miljömässig och social hållbarhet. Regionen ska arbeta för att stötta den gröna omställningen och aktivt driva miljöfrågorna både i den egna verksamheten och inom ramen för externa samarbeten. Det innebär att verksamheterna ska bedrivas resurseffektivt med fokus på att kraftigt minska miljö- och klimatpåverkan.

Exempel på åtgärder är minskad klimatpåverkan från inköp av produkter och tjänster, minskad kemikalie- och antibiotikaanvändning inom hälso- och sjukvården, och att maten som serveras i regionens verksamheter ska vara giftfri och klimatsmart. I dagsläget finns det bland annat förbättringspotential när det gäller bland annat restavfall och kemikaliehantering.

Upphandling är ett viktigt verktyg för att stimulera användning och utveckling av förnybar energi, energieffektivisering och förbättrade transporter. Arbetet med att energieffektivisera byggnader utifrån fastställda hållbarhetskrav ska fortsätta. Att arbeta med ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet som grund är väsentligt i både egna verksamheter som vid upphandlingar och inköp. Genom upphandling kan vi också styra mot önskad utveckling och till exempel lyfta idéburen verksamhet inom vården och uppmuntra kooperativa lösningar. Ett exempel på form för samarbete med civilsamhället kan vara idéburet offentligt partnerskap (IOP).

När det gäller infrastrukturen i Västmanland ska sjöfart, väg, järnväg, flyg och datakommunikation utvecklas och komplettera varandra. Effektiva och samordnade lösningar för godstrafiken både på land och vatten är ett viktigt mål för utveckling av transporter, men även för att bidra till en omställning till klimatsmarta trafiklösningar.

Västmanland har generellt ett behov av ökad kraftförsörjning även om det skiljer sig åt mellan länets kommuner. Samverkansarbete kring detta är viktigt för att kunna möta behoven, men också det lokala fokuset är väsentligt. Genom att pröva solceller vid ny- och ombyggnation kan regionen minska sitt beroende av fossila bränslen, sänka sina koldioxidutsläpp och samtidigt främja hållbar utveckling, ökad energiproduktion och ekonomisk tillväxt.

Att systematiskt arbeta med och utveckla arbetssätt för social hållbarhet i regionens alla delar är ständigt aktuellt. Kunskaper om mänskliga rättigheter, barnrätt, funktionsrätt, jämlikhet, jämställdhet, HBTQIA+ och våld i nära relation ligger till grund för en tillgänglig, inkluderande och effektiv verksamhet. Genom ett mer systematiskt arbetssätt kan kunskaperna om social hållbarhet få fäste, hållas aktuella och tillämpas i regionens verksamheter.

Säkerhet och beredskap

Säkerhets- och beredskapsfrågans aktualitet har skärpts de senaste åren på grund av osäkerheten i en orolig omvärld, som innefattar såväl en pandemi som krig, oberäknliga världsledare och handelskrig. Regionen har fortsatt behov av att stärka krisberedskapen och öka robustheten gällande såväl vårdverksamhet som lagerhållning av läkemedel och andra varor. Länet behöver också arbeta med att stärka den egna livsmedelsförsörjningen.

Utöver detta tillkommer det kontinuerliga arbetet med regionens IT-säkerhet och beredskap mot cyberattacker, så att vi klarar av att hantera digitala angrepp och deras konsekvenser. Där är vården särskilt utsatt med avancerad teknik och digital hantering av känsliga uppgifter.

Det finns också ett behov av att intensifiera arbetet med att stärka länets civila försvar för att kunna säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna och stärka samhällets beredskap och förmåga att hantera särskilda händelser. Här ser vi bland annat bygdegårdar och studieförbund som relevanta medspelare i arbetet med att stärka den civila beredskapen och försvaret. Civilsamhällets roll i kris och beredskap behöver belysas, då exempelvis studieförbund och föreningsliv kan spela en viktig roll för att motverka spridning av desinformation och öka människors beredskaps- och försvarsvilja.

Kollektivtrafik och infrastruktur

Vi vill att fler ska välja att åka med kollektivtrafiken och det är möjligt när resandet är smidigt och tiderna hålls. Genom en utbyggnad av kollektivtrafiken i hela länet kommer det kollektiva resandet att passa fler människors vardag. En säker, bekväm och tillgänglig kollektivtrafik är avgörande för ett hållbart samhälle och för att fler ska kunna ta sig till arbete och studier. Resandet ska vara tryggt och säkert för både resenärer och personal och det avser såväl den allmänna som den särskilda kollektivtrafiken.

En fortsatt utbyggnad av kollektivtrafiken genom fler turer och tätare avgångar möjliggör både arbetspendling och resor till kultur- och fritidsaktiviteter. Även besöksnäringen i länet gynnas av detta.

Många arbetar och studerar utanför länet vilket innebär att pendlingsmöjligheter över länsgränsen också behöver utvecklas och tider anpassas till trafik i andra län. Det ska vara möjligt att resa från alla länets kommuner till och från Västerås på en timme. Därför är det viktigt med fortsatta satsningar på tätare turer med bussar och tåg. Resenärerna behöver en pålitlig leverans av kollektivtrafik för att fortsätta välja denna och detta sker förutom genom regionens eget arbete även till stor del genom samverkan och påverkansarbete i relation med andra aktörer, som till exempel närliggande regioner och Trafikverket.

Ett ökat antal studenter i samband med Mälardalens universitet gått från att vara högskola till att bli universitet är positivt för länets utveckling. Det ställer också krav på oss som region, till exempel när det gäller tillgång till bostäder och möjlighet att resa. För att underlätta för studenter att resa kollektivt i länet ska studentrabatter införas på våra bussar.

Att skolelever ska kunna åka avgiftsfritt med buss under sommarloven, för att på så sätt enkelt kunna ta sig till sommarjobb eller olika aktiviteter i länet är en viktig jämlikhetsfråga. Om fler yngre lär sig att åka kollektivt skapas tidigt positiva mönster för hållbart resande.

I tågtrafiken har förbättringar skett under det senaste året gällande punktlighet och antalet inställda avgångar, men vi behöver fortsatt säkerställa en robust och pålitlig kollektivtrafik, där tåg kommer i tid och går som de ska. Vi har en åldrande fordonsflotta och det finns även stora brister i infrastrukturen, med eftersatt underhåll och åldrande signalsystem. Det är av största vikt att regionen samverkar med omkringliggande regioner och Trafikverket för att utveckla arbetet och få effekt i de infrastrukturåtgärder som är planerade och under genomförande.

En robust infrastruktur är en förutsättning för en välfungerande kollektivtrafik, men också för andra typer av transporter. Järnväg, vägnät, sjöfart och flyg behövs alla för ett tillgängligt län. Ett eftersatt underhåll på järnväg och väg ger ett ökat behov av åtgärder för att öka effektiviteten och kapaciteten.

Västmanland har två viktiga hamnar i Köping och Västerås och det finns ett stort behov av en fungerande och konkurrenskraftig sjöfart för att avlasta järnvägen och vägnätet vid godstransporter. För att detta ska vara möjligt krävs att Hjulstabron byggs om.

Även cykel- och gångvägar fyller en viktig funktion i vårt infrastrukturnät och behöver prioriteras, både ur transportsynpunkt och ur ett ”hela-resan”-perspektiv.

För Socialdemokraterna är det viktigt att hela länet har möjlighet att växa och utvecklas. När samhället utvecklas och förändras måste kollektivtrafiken anpassas för att möta de nya behoven. På flera platser i länet sker expansion av företag och nya bostadsområden växer fram. Ett exempel är behovet av goda kollektivtrafikförbindelser till Finnslätten i Västerås. Här ser vi behov av ett tågstopp för att underlätta för etableringen av näringslivet. Men även andra åtgärder behöver komma till stånd för att förbättra tillgängligheten till området.

För vårt län finns ett flertal viktiga stråk, där Mälarbanan, UVEN, Bergslagspendeln och Dalabanan utgör de främsta. Även Godsstråket är av betydelse för tågtrafiken i de norra länsdelarna.

När det gäller den kommersiella tågtrafiken på Mälarbanan finns det fortfarande klar förbättringspotential. Det planerade fyrspåret är kraftigt försenat, vilket medför begränsningar av vilken trafik som faktiskt är möjlig att utföra och som även påverkar hela vår regions arbetsmarknad och möjligheter till tillväxt. Detta kan också påverka andra kapacitetshöjande åtgärder längs Mälarbanan. Fyrspåret är också en förutsättning för att kunna få till en kvartstrafik under högtrafik mellan Västerås och Stockholm.

Beträffande busstrafiken i länet så finns behovet av en ny bussdepå, vilket kommer att medföra ökade kostnader framöver.

Digital infrastruktur

Inom ramen för en väl fungerande infrastruktur ryms också den digitala infrastrukturen. För att Västmanland ska kunna ställa om till nära vård, driva och utveckla företag och för att hushållen ska ha goda förutsättningar att sköta sina dagliga digitala bestyr måste utbyggnaden av snabbt bredband fortsätta för att tillgången ska täcka hela länet. Som det är idag finns det platser, främst i glesbygd, som inte har tillgång till en snabb och stabil uppkoppling. Region Västmanland ska arbeta för att hela länet har tillgång till snabb uppkoppling och här behöver man driva på för att staten ska ta ett ökat ansvar, då marknadskrafterna inte löser dagens situation där delar av länet lämnats efter i utvecklingen. Målet måste vara att öka andelen västmanländska hushåll som har bredbandstillgång och för detta behövs samverkan med länets kommuner och de aktörer som är aktiva på bredbandsmarknaden.

Att regionen är med och driver digitaliseringen är viktigt för att klara av omställningen till morgondagens arbetsmarknad och tillvarata möjligheter till innovationer och utveckling genom grön tillväxt, och underlätta snabbare klimatomställning i näringslivet.

Uppdrag

34. Under planperioden ska regionala utvecklingsnämnden i samverkan med andra aktörer verka för en ökad utbyggnad av bredband och för en ökad användning av digitala tjänster i Västmanlands län.
35. Under 2026 ska kollektivtrafikförvaltningen ges i uppdrag att införa studentrabatt och avgiftsfritt sommarlovskort med kollektivtrafiken.
36. Under 2026 ska kollektivtrafikförvaltningen ges i uppdrag att utreda möjligheten till kostnadsfria resor till screeningverksamhet i länet.
37. Vid alla investeringar och reinvesteringar ska fossilfria och energieffektiva lösningar prioriteras. Förnyelsebar är att föredra om det är möjligt och effektivt.
38. Regionala utvecklingsnämnden ska i samverkan med andra aktörer verka för att stärka länets kompetensförsörjning.
39. Regionala utvecklingsförvaltningen ska säkerställa fortsatta satsningar för att utveckla länets kultur och folkbildning.
40. Kollektivtrafikförvaltningen får i uppdrag att ta fram en handlingsplan för att säkerställa möjligheten att åka kollektivt mellan länets alla kommuner och Västerås på en timme.
41. Uppdra att ta fram en handlingsplan för att identifiera verksamheter där regionen kan ta emot personer som står långt ifrån arbetsmarknaden för att kompetenshöja dessa och stärka deras chanser att få arbete inom regionen eller hos andra arbetsgivare.

Ekonomi

Regionen har för 2025 ett prognosticerat balanskravsresultat på 212 miljoner kronor (april 2025) för hälso- och sjukvårdsnämndens del redovisas ett underskott på 590 miljoner för samma period. De ekonomiska utmaningarna är stora och beror till stor del på hälso- och sjukvårdens problem att driva sin verksamhet inom tilldelad ram. Ordning i ekonomin har inget egenvärde, men är en förutsättning för att regionen även i framtiden ska kunna erbjuda tillgänglig vård, fungerande kollektivtrafik och stark regionalpolitik. Vi behöver också säkerställa att de helt nödvändiga investeringarna vid Köpings sjukhus kan göras och det med utgångspunkt i nuvarande uppdrag innehållande medicinakut, HIA och dagkirurgiska operationer. För att säkerställa parkeringssituationen vid sjukhuset i Västerås behöver det under planperioden finnas utrymme att bygga ett parkeringshus vid sjukhuset.

År 2025 stabiliseras pensionskostnaderna, och resultatet för hälso- och sjukvården förbättras, men läget är fortsatt utmanande. Regionen har stora underskott från 2023 och 2024 som har kunnat återställas tack vare tidigare överskott. Samtidigt ökar välfärdsbehoven, inte minst till följd av den demografiska utvecklingen där en allt större andel av västmanlänningarna är 80 år eller äldre. Kostnaderna för vård utomlands, högspecialiserad vård och vård hos nätläkare ligger fortsatt på en alldeles för hög nivå.

Hälso- och sjukvårdsnämndens resultat för 2024 blev -997 miljoner kronor – långt sämre än budgeterat – och måste hanteras. En omställning av vården mot nära vård krävs, med nya arbetssätt, digitala lösningar och ökad produktivitet. Det krävs fortsatt intensivt arbete med att minska andelen hyrpersonal inom vården i Västmanland.

Vi är djupt bekymrade över det moderatledda styrets och Sverigedemokraternas förmåga att hantera regionens ekonomi. Många års ekonomiska överskott har ersatts av år av stora underskott, förutom minskade kostnader för hyrpersonal så är en stor del av den förbättring vi ser beroende av statsbidrag som ej varit budgeterade. Vårt Västmanland kan bättre.

Uppdrag

42. Under planperioden ska regionstyrelsen och samtliga nämnder säkerställa att förvaltningar och verksamheter kontinuerligt förbättrar och effektiviserar arbetssätt och tjänster för att uppnå balans mellan verksamhet och finansiering.
43. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställa åtgärder som över tid leder till ökad effektivitet och sänkt kostnadsutveckling i hälso- och sjukvården.
44. Under planperioden ska regionstyrelsen säkerställa att det ställs krav på kollektivavtal vid upphandlingar.
45. Under 2027 ska regionstyrelsen säkerställa att starta projektering och bygga ett parkeringshus på sjukhusområdet i Västerås.
46. Regionstyrelsen ska säkerställa att våra intäktsfinansierade verksamheter är kostnadseffektiva
47. Inventera och prognosticera utvecklingen av kostnader för vård utanför Västmanland, med särskilt fokus på nätbaserade tjänster och vård utomlands, samt föreslå åtgärder för att motverka/dämpa relaterad kostnadsutveckling.

	Utfall 2024	Budget 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Verksamhetens intäkter	2 033	2 294	2 317	2 342	2 345
Verksamhetens kostnader	- 12 760	- 12 727	- 13 087	- 13 365	- 13 869
Avskrivningar	- 386	- 307	- 349	- 363	- 459
Verksamhetens nettokostnader	-11 113	- 10 740	-11 119	-11 386	-11 983
Skatteintäkter	7 728	8 104	8 412	8 777	9 133
Generella statsbidrag och utjämning	3 029	2 817	2 925	2 969	3 049
Verksamhetens resultat	- 356	181	219	360	198
Finansiella intäkter	777	126	200	250	250
Finansiella kostnader	- 587	- 307	- 362	- 385	- 459
Resultat efter finansiella poster	- 165	0	57	225	11
Balanskravsresultat (före ianspråktagande av avsättning i eget kapital)	- 556				

Nettokostnadsutveckling 5,0% -3,4% 3,5% 2,4% 5,2%

Nettokostnadsutveckling 2024 beräknas utifrån utfall 2023.

Nettokostnadsutveckling budget 2025 beräknas utifrån utfall 2024.

Resultat enligt god ekonomisk hushållning 215 218 227 235 244

	Budget 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning				
Skatteintäkter	8 104	8 412	8 777	9 133
Slutavräkning 2024				
Inkomstutjämningsbidrag	1 517	1 576	1 641	1 710
Kostnadsutjämningsbidrag	87	88	91	93
Regleringsavgift	103	89	6	46
Införandebidrag/tillägg				
Statsbidrag för läkemedelsförmånen	1 111	1 172	1 231	1 292
Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning	10 921	11 337	11 746	12 181

<i>Regionsättning i miljoner kronor</i>	Budget 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan2028
Hälso- och sjukvårdsnämnden	8 937,6	9 384,8	9 674,0	10 013,9
<i>varav Vårduppdrag Västmanland</i>	1 420,1	1 492,8	1 527,2	1 573,4
Kollektivtrafikenämnden	412,2	454,9	467,2	481,7
Regionala utvecklingsnämnden	166,9	172,9	177,6	183,1
Regionstyrelsen				
Fastighet- och serviceförvaltningen	28,0	23,1	23,2	23,4
Regionkontoret	369,4	378,5	388,7	400,7
<i>varav omfördelning internhandel</i>	107,3			
Politisk verksamhet och patientnämndens kansli				
Patientnämnden	6,5	6,7	6,9	7,1
Förtroendevalda och bidrag till politiska partier	46,5	47,8	49,1	50,6
Regionrevisionen	5,1	5,2	5,4	5,5
Summa fördelat till nämnder och förvaltningar	9 972,2	10 474,0	10 792,0	11 166,1
 Anslaget till regionstyrelsens förfogande	798,4	824,2	757,3	999,8
<i>varav statsbidrag</i>	326,9	309,7	300,0	300,0
Summa verksamhet	10 770,6	11 298,2	11 549,3	12 165,9
Gemensamma kostnader och intäkter	-30,7	-179,3	-163,2	-183,0
Summa driftsbudget (nettokostnader)	10 739,9	11 118,9	11 386,1	11 982,9

<i>Ramförändringar miljoner kronor</i>	Ram 2025	2026	2027	2028
Hälso- och sjukvårdsnämnden	8 937,6			
LPIK uppräknig		231,7	213,5	251,6
Kostnadsökning läkemedel		12,7	81,5	89,5
Demografiuppräknig vårduppdrag		0,27	-5,9	-1,1
Flytt av studierektor ST, admin ST utbildning		1,20		
Omfördelning av Beredskapsfunktionen		-2,80		
Flytt av mediapedagog till RK		-0,80		
Nationella riktlinjer (GAP-analyser) från RS anslag 2026		5,00		
Ramförstärkning		200,0		
varav Vårduppdrag Västmanland	1 420,1			
LPIK uppräknig		44,0	40,3	47,3
Ramflytt av verksamhet jourmottagning		-8,6		
Omställning mot nära vård		37,0		
Demografiuppräknig vårduppdrag		0,27	-5,9	-1,1
Kollektivtrafiknämnden	412,2			
LPIK uppräknig		12,8	12,3	14,5
Ramförstärkning		30,0		
Regionala utvecklingsnämnden	166,9			
LPIK uppräknig		5,2	4,7	5,5
Justering omfördelning internhandel		0,8		
Fastighet- och serviceförvaltningen	28,0			
LPIK uppräknig		0,14	0,12	0,15
Justering tomställda lokaler		-5,0	0,0	0,0
Regionkontoret	369,4			
LPIK uppräknig		11,5	10,2	12,0
Effektivisering		-11,5		
Justering omfördelning internhandel		-0,60		
Justering omfördelning internhandel		-0,12		
Flytt av studierektor ST, admin ST utbildning		-1,20		
Omfördelning av Beredskapsfunktionen		2,80		
Flytt av mediapedagog till RK		0,80		
Forskning och innovation från RS anslag		10,00		
Q1 uppdrag - avslut extern miljörevision mm		-2,7		
Politisk verksamhet och patientnämndens kansli	58,1			
Patientnämnden, LPIK uppräknig		0,20	0,18	0,21
Förtroendevalda, LPIK uppräknig		1,44	1,29	1,52
Justering omfördelning internhandel		-0,12		
Regionrevisionen, LPIK uppräknig		0,16	0,14	0,17
Summa ramar och ramförändringar	9 972,2	530,1	318,0	374,1

<i>Specifikation av anslaget till regionstyrelsens förfogande, belopp i miljoner kronor</i>	Budget 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Omställning och kompetensutveckling	25,0	35,0	35,0	35,0
Fastighetsomställningskostnader	20,0	20,0	20,0	
Nytt akutsjukhus Västerås Projektering/genomförande	44,5	43,0	57,0	111,0
Cosmics utvecklingsprogram	18,0	16,0	18,0	18,0
Nationella riktlinjer (GAP-analyser) till ram 2026	5,0			
Forskning och innovation till ram 2026	10,0			
LSS	11,0			
Aveckling Salbergafonden	5,0			
Avgiftsfri vård för sexuellt våldsutsatta och förebyggande arbete	2,0	0,5	0,5	0,5
Kris och beredskap	3,0	4,0	4,0	4,0
Investeringskostnader för Nytt akutsjukhus			3,8	373,3
Generell välfärdssatsning		40,0	40,0	40,0
Klimakteriemottagningar		5,0	5,0	5,0
HPV Vaccin		9,0	3,0	3,0
Välfärdsbrottslighet	4,0	6,0	6,0	6,0
Kultur och folkbildning		5,0	5,0	5,0
Omställningsmedel Hälso- och sjukvårdsnämnden	222,0	231,0	160,0	
Summa övrigt	369,5	414,5	357,3	600,8
Förutsätter statsbidrag				
Kvinnorsjukvård, specialist- och primärvårdsverksamhet	20,0			
Psykisk hälsa (endast regionens del enligt SKR 2023)	25,2	20,0	20,0	
Kortare väntetider i cancervården	10,0	10,0	10,0	
Rehabkoordinatorer (generellt stb)	9,7	9,7	9,7	
God och nära vård	70,0	70,0	60,0	
varav ökad ambitionshöjning ST-läkare i primärvården 5,1 mnkr 2024-2026				
varav seniorhälsovårdsprogram 2 mnkr 2024-2026				
Civil beredskap	20,0	30,0	25,0	
Ökad tillgänglighet och vårdkapacitet inkl effektivisering i hälso- och sjukvård	170,0	150,0	130,0	
varav ytterligare satsning på tillgänglighet BUP med 4 mnkr 2024-2026				
utöver det som i överenskommelsen är direkt styrt mot BUP				
Fysisk aktivitet på recept	2,0			
Tillkommande övriga statsbidrag		20,0	45,3	300
Summa statsbidrag	326,9	309,7	300,0	300,0
Summa reserverat	696,4	724,2	657,3	900,8
Egentligt oförutsett/budgeteringsmarginal	100	100	100	99
Summa till regionstyrelsens förfogande	796,4	824,2	757,3	999,8

<i>Belopp i mnkr</i>	Bokslut 2024	Budget 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Den löpande verksamheten					
Årets resultat	-165	0	57	225	-11
Justering för av- och nedskrivningar	386	307	349	363	459
Realisationsvinst/förlust, materiella anläggningstillgångar	-1				
Justering för avsättningar	990	400	55	160	184
Justering för ianspråktaga avsättningar					
Justering för övriga ej likviditetspåverkande poster	24	12	12	12	12
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital	1 234	719	472	759	644
Ökning (-)/minskning (+) kortfristiga fordringar	-456	400	55	160	184
Ökning (-)/minskning (+) förråd och varulager	12	0	0	0	0
Ökning (+)/minskning (-) kortfristiga skulder	-381	-280	194	-187	361
Kassaflöde från den löpande verksamheten	409	839	722	731	1 190
Investeringsverksamheten					
Investering i immateriella anläggningstillgångar	-6				
Försäljning av immateriella anläggningstillgångar					
Investering i mark, byggnader och tekniska anläggningar	-954	-1 621	-2 273	-1 781	-1 819
Försäljning av mark, byggnader och tekniska anläggningar					
Investering i maskiner och inventarier	-251	-218	-227	-431	-902
Investeringsbidrag					
Försäljning av maskiner och inventarier	7				
Investering i finansiella anläggningstillgångar	-5				
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar					
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-1 209	-1 839	-2 500	-2 212	-2 721
Finansieringsverksamheten					
Nyupptagna lån	810	1 800	1 900	1 800	1 900
Amortering av skuld	-22				
Ökning av långfristiga fordringar					
Minskning av långfristiga fordringar	1				
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	789	1 800	1 900	1 800	1 900
Årets kassaflöde	-11	800	122	319	369
Likvida medel från årets början	75	0	0	0	0
Likvida medel vid årets slut	62	0	0	0	0
Räntebärande skuld					
Räntebärande skuld vid årets början		827	2 627	4 527	6 327
Räntebärande skuld vid årets slut		2 627	4 527	6 327	8 227

Investeringar

	Budget	Budget	Plan	Plan
<i>Belopp i mnkr</i>	2025	2026	2027	2028
Ram Inventarier och utrustning	218	227	431	902
Varav nytt akutsjukhus				
Ettapp 1	20	47	227	612
Kommande etapper	1	3	5	14
Köpings sjukhus				100
Ram Byggnadsinvesteringar	1 621	2 273	1 781	1 819
Varav nytt akutsjukhus				
Ettapp 1	1 130	1 421	797	476
Kommande etapper	37	95	91	302
Fastighetsgemensamma investeringar	86	84	4	16
varav fastighet		472	314	395
varav ambulansprojekt Västerås		21		
varav Köping projekt		180	500	630
P hus			75	
Investeringsram totalt	1 839	2 500	2 212	2 721

Uppdrag

1. Under planperioden ska regionstyrelsen och samtliga nämnder arbeta för att regionen får ner sjukfrånvaron till i nivå med rikssnittet.
2. Region Västmanland erbjuder från och med 2026 arbetsskor till samtlig hälso- och sjukvårdspersonal, inklusive personal inom kök och städ.
3. Under planperioden ska kostnaden för hyrpersonal inte överstiga 2 %.
4. Under planperioden ska 35 miljoner årligen satsas på personalens möjligheter till vidareutbildning.
5. Under 2026 uppdras åt regionstyrelsen att ta fram ett åtgärds paket för att öka tryggheten och säkerheten för personal och patienter.
6. Under planperioden uppdras åt regiondirektören att hitta ett tydligt, långsiktigt och hållbart system för att kompensera vidareutbildning, erfarenhet och mentorskap.
7. Samtliga verksamheter ska säkerställa personalens arbetsvillkor och arbetsmiljö för ett hållbart arbetsliv.
8. Under planperioden ska Ob-ersättningen likställas mellan olika yrkesgrupper
9. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställa att arbetet med förflyttning mot nära vård avancerar och konkretiseras.
10. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställa att åtgärder genomförs för att uppnå vårdgarantin.
11. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden prioritera hälsofrämjande och förebyggande insatser riktade mot målgrupper och geografiska områden som riskerar hög ohälsa.
12. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställa utveckling av befintliga familjecentraler och etablering av nya i områden med behov
13. Under 2026 ska hälso- och sjukvårdsnämnden garantera en fast läkarkontakt för äldre och kroniker.
14. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden ta fram en handlingsplan för att vi senast 2029 ska uppnå målet om max 1100 patienter per läkare i primärvården
15. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställa att läkarstödet till den kommunala hälso- och sjukvården ökar.
16. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställa att antalet hälsosamtal för 50-åringar ökar.

17. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställa ett professionellt omhändertagande i den långsiktiga traumavården för personer utsatta för sexuellt våld.
18. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställa att arbetet med långsiktig rehabilitering stärks.
19. Under planperioden ska en reviderad lokalförsörjningsplan för sjukhuset i Köping tas fram som inkluderar den verksamheten som finns idag.
20. Under 2026 ska regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden utreda och redovisa förslag på verksamheter som kan återtats i egen regi.
21. Regionstyrelsen ska tillskapa rutiner och strukturer för att stoppa felaktiga fakturor och utbetalningar till privata vårdgivare i syfte att motverka välfärdsbrottslighet.
22. Införa brukarrevisioner på ett strukturerat sätt.
23. Peer support införs på lämpliga verksamheter.
24. Under 2026 organisera intraprenaden under Hälso- och sjukvårdsförvaltningen för bättre kontroll och insyn
25. Under planperioden ska alla anställda inom hälso- och sjukvården och tandvården genomgå Socialstyrelsens utbildningsmaterial för att bekämpa rasism i vården.
26. Att under 2026 ta fram en plan hur regionen säkerställer att varje barn eller ungdom får vård på rätt nivå när det gäller psykisk ohälsa.
27. Att under 2026 inrätta klimakteriemottagningar på lämpliga vårdcentraler i primärvården, där mottagningarna göts tillgängliga för kvinnor från hela regionen oavsett listning
28. Att under 2026 utöka närvårdsteamet i Västerås för ett mer proaktivt och samordnat omhändertagande, särskilt för patienter med kroniska sjukdomar, komplexa behov och multisjuklighet.
29. Under 2026 erbjuda HPV-vaccinering till pojkar i 16–18 år avgiftsfritt och ta fram en plan hur regionen under planperioden kan öka erbjudandet till övriga åldersgrupper upp till 26 år.
30. Från och med 2026 återgå till referensprislistan när det gäller tandvårdsavgiften.
31. Ta fram en handlingsplan för att uppnå målet om en nollvision av bältesläggningar inom barn och ungdomspsykiatri.
32. Införa dialysplatser vid Fagersta sjukhus för att öka tillgängligheten för de i norra länsdelen som behöver behandling.
33. Under 2026 ta fram förslag på hur Region Västmanland kan stärka arbetet med egenvård och öka västmanlänningarnas förmåga att ta ansvar för sin egenvård.

34. Under planperioden ska regionala utvecklingsnämnden i samverkan med andra aktörer verka för en ökad utbyggnad av bredband och för en ökad användning av digitala tjänster i Västmanlands län.
35. Under 2026 ska kollektivtrafikförvaltningen ges i uppdrag att införa studentrabatt och avgiftsfritt sommarlovskort med kollektivtrafiken.
36. Under 2026 ska kollektivtrafikförvaltningen ges i uppdrag att utreda möjligheten till kostnadsfria resor till screeningverksamhet i länet.
37. Vid alla investeringar och reinvesteringar ska fossilfria och energieffektiva lösningar prioriteras. Förnyelsebar är att föredra om det är möjligt och effektivt.
38. Regionala utvecklingsnämnden ska i samverkan med andra aktörer verka för att stärka länets kompetensförsörjning.
39. Regionala utvecklingsförvaltningen ska säkerställa fortsatta satsningar för att utveckla länets kultur och folkbildning.
40. Kollektivtrafikförvaltningen får i uppdrag att ta fram en handlingsplan för att säkerställa möjligheten att åka kollektivt mellan länets alla kommuner och Västerås på en timme.
41. Uppdra att ta fram en handlingsplan för att identifiera verksamheter där regionen kan ta emot personer som står långt ifrån arbetsmarknaden för att kompetenshöja dessa och stärka deras chanser att få arbete inom regionen eller hos andra arbetsgivare.
42. Under planperioden ska regionstyrelsen och samtliga nämnder säkerställa att förvaltningar och verksamheter kontinuerligt förbättrar och effektiviserar arbetssätt och tjänster för att uppnå balans mellan verksamhet och finansiering.
43. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställa åtgärder som över tid leder till ökad effektivitet och sänkt kostnadsutveckling i hälso- och sjukvården.
44. Under planperioden ska regionstyrelsen säkerställa att det ställs krav på kollektivavtal vid upphandlingar.
45. Under 2027 ska regionstyrelsen säkerställa att starta projektering och bygga ett parkeringshus på sjukhusområdet i Västerås.
46. Regionstyrelsen ska säkerställa att våra intäktsfinansierade verksamheter är kostnadseffektiva
47. Inventera och prognosticera utvecklingen av kostnader för vård utanför Västmanland, med särskilt fokus på nätbaserade tjänster och vård utomlands, samt föreslå åtgärder för att motverka/dämpa relaterad kostnadsutveckling.

Socialdemokraternas förslag till fullmäktiges beslut

1. Skattesatsen för den regionskatt som ingår i den preliminära inkomstskatten fastställs för år 2026 till 10,88 %.
2. Ram om 5,2 miljoner kronor till revisorerna 2026 fastställs.
3. Ram om 6,7 miljoner kronor till patientnämnden inklusive kansli 2026 fastställs.
4. Ramen för 2026 års investeringar fastställs till 2 500 miljoner kronor.
5. Planeringsunderlag för investeringar fastställs för 2026 till 2 500 miljoner kronor
6. och för 2027 till 2 212 miljoner kronor.
7. Regionstyrelsen har rätt att bevilja externa investeringar utanför beviljade ramar under förutsättning att full kostnadstäckning finns för investeringen.
8. Regionstyrelsen får i uppdrag att i enlighet med investeringspolicyn fastställa investeringsplanen för 2026.
9. Regionstyrelsen har under planperioden rätt att nyupplåna, det vill säga öka regionens skulder under planperioden, till maximalt 10 575 miljoner kronor (exklusive bankkonto-kredit). (Den totala låneramen inklusive bankkontokredit om 1500 miljoner uppgår då till totalt 12 075 miljoner kronor under planperioden).
10. Regionstyrelsen har under planperioden rätt att omsätta lån, det vill säga låna upp belopp motsvarande belopp på de lån som förfaller till betalning under planperioden.
11. Bankkontokreditens storlek fastställs till maximalt 1 500 miljoner kronor.
12. Resultat-, kassaflödes- och balansbudget för 2026 samt planer för 2027 och 2028 fastställs.
13. 2026 års ramar samt planer för 2027 och 2028 för nämnder och förvaltningar fastställs.
14. 2026 års ramar samt planer för 2027 och 2028 för övrig verksamhet fastställs.
15. Budget för gemensamma kostnader och intäkter för 2026 samt planer för 2027 och 2028 fastställs.
16. Regionstyrelsen får i uppdrag att vid behov omfördela medel mellan de olika ramarna.
17. Regionstyrelsen får i uppdrag att fördela reserverade medel till respektive verksamhet.
18. Regionstyrelsen får i uppdrag att fatta beslut om de medel som inte reserverats i anslaget till styrelsens förfogande.
19. Regionstyrelsen äger rätt att fördela ut tillkommande statsbidrag under året.
20. Specificerade poster i anslaget till regionstyrelsens förfogande 2026 får, under förutsättning att de finns upptagna i respektive förvaltningsplan, ianspråkta av respektive nämnd och förvaltning i samband med fastställande av förvaltningsplan.

Fullmäktiges beslut om uppdrag

Socialdemokraternas förslag till fullmäktiges beslut

1. Uppdrag inom samtliga ansvarsområden fastställs.
2. Regionstyrelsen och samtliga nämnder ska säkerställa att respektive förvaltning genomför och återrapporterar uppdrag och måluppfyllelse.
3. Skattesatsen för den regionskatt som ingår i den preliminära inkomstskatten fastställs för år 2026 till 10,88%.
4. Regionfullmäktige accepterar ett utgående underskott inom hälso- och sjukvårdsnämnden som uppgår till maximalt 600 miljoner för 2026
5. Förslag till budget för 2026 och ramar för 2027–2028 fastställs.